

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยาเสพติดนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทยปัญหาดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงหลายประการ อาทิเช่น ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ความสูญเสียทางด้านทรัพยากรกำลังคน อีกทั้งยังเป็นบ่อเกิดอาชญากรรมหรือเป็นปัญหาทางด้านอื่น ๆ เช่น ทางด้านสังคมและสุขภาพ ทางรัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อดำเนินการควบคุมปราบปราม ตลอดจนการดำเนินการป้องกันและบำบัดผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอันเป็นอุปสรรคในการพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้า (จิรพรรณ, 2537)

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของ “ยาเสพติด” เริ่มต้นด้วยการใช้พืชและสารที่สกัดจากพืชบางชนิดเพื่อความรื่นรมย์ ตามด้วยการรักษาอาการเจ็บป่วย ใช้ในพิธีกรรมของกลุ่มคนบางเผ่า จนกระทั่งปัจจุบันมีการใช้ยาเสพติดทั้งเพื่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ความรื่นเริงหยรรษา และใช้แก้ใจปัญหาทางจิตใจ ดังนั้นการพิจารณาเฉพาะเรื่องโทษและพิษภัยที่ยาเสพติดมีต่อร่างกายของผู้เสพและผลกระทบต่อสังคมโดยรวมยังมีไม่เพียงพอ เพราะปัญหายาเสพติดได้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม (อนุก อ่างใน พิพัฒน์ 2538 : 1) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปัญหายาเสพติดในประเทศมักจะควบคู่ไปกับชุมชนบนพื้นที่สูงมาโดยตลอด เนื่องจากชุมชนเหล่านี้ได้ปลูกฝิ่นเป็นพืชเศรษฐกิจ ภาคเหนือบนที่สูงของประเทศไทยก็เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่สามารถผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและยังสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่ดี สามารถสร้างรายได้ที่ดีให้แก่เกษตรกรเป็นที่น่าพอใจ แต่คงเป็นที่น่าเสียดายถ้าเกษตรกรกลับไปปลูกฝิ่นหรือหันไปตกเป็นทาสยาเสพติดเท่ากับว่าเป็นภาระให้กับทางรัฐบาลหลาย ๆ ด้าน จากแนวโน้มการใช้ยาเสพติดในชุมชนชาวเขาโดยฝ่ายกิจการยาเสพติดสถานทูตสหรัฐอเมริกาพร้อมกับฝ่ายพัฒนาสาธารณสุขโครงการหลวงได้ระบุว่าประมาณปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลได้เริ่มมีนโยบายในการลดพื้นที่การปลูกฝิ่นรวมถึงการทำลายไร่ฝิ่นซึ่งความสำเร็จในการลดพื้นที่ปลูกฝิ่นได้ผล แต่กลับกระทบกับอีกสิ่งหนึ่งที่ตามมา คือ การเริ่มแพร่ระบาดของเฮโรอีนในพื้นที่สูงทำให้สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนชาวเขาเริ่มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นอันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของชุมชนชาวเขา จากรายงานประจำปี 2532 ของศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือพบว่า มีชาวเขาติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาร้อยละ 54.9 และติดยาเฮโรอีนร้อยละ 4.5 และในปี 2533 มีชาวเขาติดยาเสพติดเข้ามาเข้ารับการรักษาร้อยละ 47.5 และที่ติดยาเฮโรอีนร้อยละ 6.1 จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการติดยาเสพติดได้เพิ่มมากขึ้น (ฝ่ายพัฒนาสาธารณสุขโครงการหลวง, 2533) และในปี 2537 เริ่มมีการใช้ยาบ้าแพร่ระบาดเข้า

ไปในชุมชนชาวเขาในบริเวณพื้นที่ชายแดน จนในปี 2539 มีการใช้ยาบ้าแพร่ระบาดทวีความรุนแรงมากขึ้นแทนการใช้เฮโรอีนเพราะยาบ้ามีราคาถูกกว่าเฮโรอีนหลายเท่า (งานพัฒนาสาธารณสุขโครงการหลวง, 2541)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดบนพื้นที่สูงจึงได้มีการปรับยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาคัญและควบคุมยาเสพติดในด้านการพัฒนา ด้านการป้องกันปราบปรามและการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้องค์กรชุมชนตระหนักถึงปัญหาและพิษภัยของยาเสพติดซึ่งจะทำให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาคัญการแพร่ระบาด รวมทั้งการประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ของทางภาครัฐและเอกชนร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้ผู้เสพติดในหมู่บ้านลดลงและมีความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน (พิพัฒน์, 2538)

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาถึงความเห็นของเกษตรกรในการนำกิจกรรมหลายประเภทมาสอดแทรกในชุมชน เพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชน โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะสามารถนำไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนเกษตรกรบนพื้นที่สูง และยังสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาในระยะยาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่ติดยาเสพติด
2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดหวังจะได้รับ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางนำเสนอกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของเกษตรกรบนพื้นที่สูง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอาชีพและสังคมของเกษตรกรบนพื้นที่สูง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษาและวิจัยถึงความเห็นทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่มีการระบาดของยาเสพติดหลาย ๆ ระดับ โดยเลือกพื้นที่ตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยใช้ตัวอย่างในการทำวิจัยจังหวัด

เชียงใหม่จำนวน 250 ตัวอย่าง ใน 14 หมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอแม่แจ่ม ได้แก่ ตำบลแม่นาจร ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่ออน ได้แก่ ตำบลแม่แรม ตำบลโป่งแยง อำเภอจอมทอง ได้แก่ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่วาง ได้แก่ ตำบลแม่วิน อำเภอเชียงดาว ได้แก่ ตำบลปิงโค้ง ซึ่งตัวแปรที่นำมาศึกษามีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพการสมรส

1.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

- ระดับฐานะในชุมชน

1.3 ปัจจัยอื่นๆ

- การรับสื่อต่างๆ
- ตำแหน่งทางสังคม

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความคิดเห็นของเกษตรกรในการใช้กิจกรรมที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ผลดี

2.1 กิจกรรมด้านสันตินาการ

2.2 กิจกรรมการใช้กฎระเบียบที่เห็นผลจริงจัง

2.3 กิจกรรมการใช้สื่อต่างๆในการรณรงค์เรื่องยาเสพติด

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการทำวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- เพศ
- ระดับอายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพการสมรส

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

- ระดับฐานะในชุมชน

3. ปัจจัยอื่น ๆ

- การรับสื่อต่างๆ
- ตำแหน่งทางสังคม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ความคิดเห็นของเกษตรกรบน
ที่ สูงในการใช้กิจกรรมที่
สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติด
ได้ดี

- กิจกรรมด้านสันติภาพ
- กิจกรรมการเลือกใช้กฎ
ระเบียบที่เห็นผลจริงจัง
- กิจกรรมการใช้สื่อต่างๆใน
การณรงค์เรื่องยาเสพติด

นิยามศัพท์

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ เป็นช่วงระยะเวลาสั้นหรือนาน จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในอำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ สุขภาพของผู้เสพจะทรุดโทรมลง เมื่อขาดยาจะมีอาการผิดปกติทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

กิจกรรมการแก้ไข้ปัญหา หมายถึง กิจกรรมนอกภาคการเกษตรที่เกษตรกรสามารถใช้ในการประกอบการแก้ไข้ปัญหายาเสพติด อาทิเช่น กีฬา ดนตรี การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

ฝิ่น หมายถึง พืชชนิดหนึ่งที่มีสารออกฤทธิ์ทำให้ง่วงซึม สามารถนำไปใช้ทำให้หลับและ
แก้อาการปวดท้อง ในทางการแพทย์สามารถนำมาสกัดเป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ได้ เช่น มอร์ฟีน
แต่ถ้ามีการเสพมากเกินไปจะทำให้เกิดอาการผิดปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจ

เฮโรอีน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่สกัดมาจากฝิ่น โดยการนำมาสังเคราะห์และปรุงแต่งโดยวิธี
การทางเคมี มีฤทธิ์ทางกดประสาทส่วนกลาง เฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์ร้ายแรงที่สุดสามารถกด
เป็นทาสได้ทันทีแม้เสพเข้าไปเพียงครั้งเดียว

ยาบ้า หมายถึง ยาที่มีชื่อทางการค้าในกลุ่มแอมเฟตามีน มีชื่อเรียกได้หลายชื่อ เช่น ยาบ้า
ยาบ้า ขาขยัน ยาแก้ง่วง ยาได๊ป ยาบำรุงกำลัง เบนซีดีน เค็ทซีดีน ไอโซมิน และบีโอเฟตามีน โดยจะมี
ฤทธิ์ทางกระตุ้นประสาท ถ้าเสพมากเกินไปจะเกิดอาการประสาทหลอน

ลักขโมย หมายถึง การที่เกษตรกรถูกริบกุศลหรือกลุ่มบุคคลนำสิ่งของไปโดยมิได้ขออนุญาต
และยินยอมจากเจ้าของ

การรับสื่อต่างๆ หมายถึง การที่เกษตรกรได้รับข่าวสารหรือข้อมูลทางด้านต่างๆ ที่ เกี่ยว
ข้อง อาทิเช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ระดับฐานะในชุมชน หมายถึง ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในชุมชน
แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีขึ้นมา กลาง และยากจน

สำนักของเกษตรกร หมายถึง ความรู้สึกริ่กนึกคิดของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดในชุมชน

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับที่เกษตรกรได้รับการศึกษาขั้นสูงสุดทั้งในระบบและนอก
โรงเรียน

ตำแหน่งทางสังคม หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมและการเมืองของเกษตรกร เช่น ผู้ใหญ่
บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการเยาวชน เป็นต้น

เกษตรกรผู้ใหญ่ หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 20 ปี หรือสมรสแล้ว

เกษตรกรเยาวชน หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี